

Högtidstal den 16 januari 2016

Årets Högtidstal kommer att handla om parentationer. Mästarnas mästare inom denna något annorlunda gren var Åldermannen Carl Theodor Sandström. Carl Theodor kunde helt enkelt inte skriva att en Broder eller Syster avlidit eller dött – att döden inträtt kunde vi inte göra så mycket åt men av själva skeendet skrev Carl Theodor texter på ett lite annorlunda sätt.

Carl Theodor Sandström var Ålderman under åren 1960 – 1965. Broder Carl är nog i nutid den person som är minst känd bland de Åldermän som verkat.

Carl Theodor Sandström var född i Stockholm, utbildade sig och inträdde därefter i Televerkets tjänst där han stannade fram till pensioneringen. Så småningom flyttade Carl med maka till Landskrona och utnämndes 1931 till telegrafkommissarie.

Förutom att vara medlem i Knutsgillet var han aktiv i de flesta föreningar i staden. Skid- och friluftsförbundet, Röda Korset, Luftskyddsföreningen, Svenska flaggans dag, Barnens dag general, Rotarian och frimurarna. Och som inte det var nog satt han periodvis i stadsfullmäktige.

Det måste ha varit ett harmoniskt äktenskap – han var ju aldrig hemma...

I de minnesord, som dåvarande Åldermannen Arne Bengtson läste, efter Carl Theodors frånfälle står det; "Carl Theodor Sandströms Åldermannatal präglades av hög idealitet, stor beläsenhet och framstående formell talang".

Det är om denna sistnämnda talang jag nu skall berätta.

I början av sin Åldermannakarriär är Carl Theodor lite avvaktande i sina formuleringar. Parentationer är inte att leka med! Han ger sig på konststycket att koppla den dödes livsverk med hur själva döden synes ha inträffat. När en Broder med militär och finsk bakgrund avlider säger han;

"Valter Runeberg var en frejdig och fordrande kompanichef med krigares kraftiga och mustiga språk" och så avslutar han "Många förnimma i denna stund tomrummet efter sin fallne vän..." Och så fortsätter han; "I oktober skördades också Oskar Brante av döden. Han var född i ett lantbrukarhem i Bosarps församling" och avslutar han den sistnämnda parentationen; "Lyckan här på jorden är skör och obeständig. Hans fru Anna lämnade detta jordiska år 1946. Den 25 oktober gick Oskar Brante själv på den smala och skälvande tiljan som leder bort från tidens oro".

1961 hölls parentation över Sven Nordengren, gilletts tidigare Ålderman och farfar till vår Oldfru Monika. Carl Theodor inleder med att säga; "Sven Nordengren var värmlänning och det var inte att ta fel på. De stora skogarnas brus, de strida älvarnas mäktiga vattenfåror, sprängskotten från de djupa schakten, hamrarnas takt och de finstämda kuggarnas logiska ingripande i varandra var den aldrig förgätna bakgrunden till Sven Nordengren liv och arbetsgärning." och så fortsätter Carl Theodor "Sven Nordengren hörde inte till dem som bära sitt hjärtas innersta känslor fram på en presentbricka för allt folket, men bakom den stängda dörren till skattkammaren där innanför dolde sig en rik och levande känsla för de andliga värden hos en människa hur kallhamrat hans förstånd än måtte vara konstruerat."

Hänger ni med?

Avslutningsvis konstaterar Carl Theodor Sandström; Stilla och ödmjukt fogade Sven Nordengren sig i det oundvikliga och nedlade sina jordiska verktyg den 24 augusti 1960.

Kamreraren Christian August Lassen gick ur tiden i sitt 89:e levnadsår. Slutklämmen i parentationen skrevs såhär; "Ett långt och i arbete och möda väl förvaltad värv fann i ro och stillhet sin avslutning den dag då lärkan slog i skyn sin drill och erantis och snödroppar sökte sig upp och frigjorde sig från mörkrets och vinterns herravälde.

Det var inte med samma entusiasm Åldermannen tog sig an parentationerna av våra Knutssystrar. Parentationerna blev ofta korta och opersonliga. När överstinnan Signe Reuterskiöld gick ur tiden blev det inte utrymme för personliga tankar. Det blev till att hitta på något annat och i Signes fall lät det såhär: "Så gå de sin väg genom Sankte Knut de båda begreppen glädjen och allvaret, livet och döden, dagen och natten. Som en mosaik vävd av vita och svarta rutor är vårt liv. Det är ingen förutnat att få trampa på uteslutande vita rutor under sin jordevandring. Det är kanske rent av så vist ordnat av den outgrundlige, över allt förnuft höjde härskaren, över både livet och döden att det rent av fordras ett samspel mellan de vita och de svarta rutorna för att det skall bli harmoni över livets underfulla konst." Slut citat. Åldermannen känner väl under skrivandet att något personligt ändå måste sägas om överstinnan och avslutar därför med; "...och med liv och lust deltog den levnadsglada förtjusande överstinnan i långdansen." Punkt!

Det var som sagt inte lätt för Carl Theodor att finna de rätta orden gällande våra Knutssystrar. Vad skall man t.ex. skriva om hustrun till Öresundsvarvets direktör? Åldermannen funderade säkert en stund och så fick han till det; "Fru Elisabeth Karlbom var bördig från Gävleborgs län och hade ett lättroiligare och mera livligt intellekt än det som man kan säga vara speciellt landskronistiskt". Sug på den...

Carl Theodor Sandström kunde ofta berätta i positiva ordalag om bortgångna Bröder och Systrar men ibland skulle sanningen minsann fram, som när Stadsmäklare Carl Olsson gick ur tiden. Då skriver Sandström såhär; "Det påstods att man aldrig hade hört Carl Olsson tala illa om någon människa. Men det får väl ändå inräknas i överdrifternas värld? Visserligen var Carl Olsson en god Knutsbroder men inte ens bland dem lärer sådana exemplar Homo Sapiens vara så värst vanliga" och så andas han teatraliskt – varken på den manliga eller kvinnliga sidan".

När stadsveterinären Victor Aulin dog inledde Åldermannen med att konstatera; "Det blev tomt och ödligt på något sätt när budet kom att Victor Aulin fått definitiv inkallelseorder. Visst hade man märkt att han hade börjat åldras, hans kära bil hade stått outnyttjad månadsvis och det slutliga kommunikationsmedlet – cykeln gick allt saktare och saktare genom gatorna." Lite längre ner i parentationen fortsätter Sandström; "Victor Aulin var en man som inte gav sig i första taget men till slut måste han ge upp inför den obehagliga bud och när det kom böjde han sitt huvud i ödmjukhet och förtröstan." Victor Aulin ingick under många år i Styrande Rådet bl.a. som Ceremonimästare. Avslutningsvis noterade Åldermannen att "Nu har Victor Aulin nedlagt Ceremonimästarstaven för gott..."

När C. A. Ridell Öresundsvarvets gamle chef avled inledde Carl Theodor parentationen på detta vis; "Ridell, den gamle högt förtjänte Öresundsvarvschefen, halade en vacker oktoberdag 85-årig ned chefsflaggan från stormasten och tog de sista stegen över bron till världen därbakom om vilken ingen någonting vet men vars tillvaro aningen och tron i förening bestyrker". Det var inte helt enkelt att bara gå och dö under Sandströms Åldermannatid.

Parentation över en annan Knutsbroder kunde avslutas på detta vis; "Han var en god husfader och vårdare av den vänliga elden på hemmets härd och en högt uppburen husbonde för de tusen tunnlandens folk av olika tjänster och lönegrader."

Lite kortare var det alltid i texten om Knutssystrarna; "Ingen visste att uppbrottstimmen snart skulle slå för den kärleksfulla goda och uppoffrande makan."

Och så plötsligt och oförberett slog sorgen till och mörka skuggor trängde hotande in i det sönderslagna hemmet, förkrosselsens demoner höllo sig beredda. (Carl Lavestam)

Carl Theodor var med från starten, var en av de Bröder som återuppväckte Knutsgillet i Landskrona år 1944. Och som Gillets förste Ceremonimästare utformade han det ceremoniel, som med små justeringar alltjämt tillämpas vid våra högtidsstämmor.

1973 avled Carl Theodor Sandström och var den siste kvarlevande av 1944 års Styrande Råd.

Min hälsning och mitt avsked till Carl Theodor Sandström får bli med de här orden:

När dagen var kommen la han sin penna till vila och lät de skrivna orden likt en stormvind flyga genom luften till himlens och molnens vackra balkong...

Kanhända är det ändå något bortom bergen, bortom blommorna och sången...

Lenart Söderberg
Ålderman